

Globaliseringsstrategien: De fundamentale vækstproblemer blev overset.

Trods 333 markante initiativer til at løfte uddannelse, forskning og innovation i Danmark. Trods solid finansiering af indsatsen. Og trods bred forankring blandt myndigheder og organisationer. Så lykkedes det ikke, at få adresseret fundamentale vækstproblemer i Danmark. I den tredje artikel i REG LABs serie går vi tæt på opfølgningen og hvor den store indsats ikke rakte.

De 333 globaliseringsinitiativer har endnu til gode at bevise, at investeringerne i uddannelse, forskning og innovation var pengene værd. Og om indsatsen fik adresseret de rigtige problemer. Det er hovedkonklusionen i denne tredje artikel om Globaliseringsrådet fra REG LAB.

I artiklen har REG LAB talt med tre førende universitetsøkonomer:

- Professor Jan Rose Skaksen, CBS.
- Professor Carl Johan Dalgaard, Københavns Universitet.
- Professor Nina Smith, Aarhus Universitet.

Der er betydelige nuancer og forskelle i de tre forskeres syn på Rådets arbejde. Men fælles er konstateringen af, at initiativerne ikke endnu har opfyldt målsætningen om øget vækst og velstand i Danmark.

Der er enighed om, at Rådet langt hen ad vejen lykkedes med at få sat en ny og forfriskende dagsorden i den danske vækstdebat. Men spørgsmålet er, om rådet for alvor fik sat fingeren på de ømmeste tæer, når vi taler vækst og produktivitet.

Økonomerne peger navnlig på tre problemstillinger: Rådet fik ikke adresseret det fundamentale vækstproblem i Danmark. Opfølgningen på initiativerne har ikke været god nok. Og indsatsen for at skabe det bedst mulige samspil mellem universiteterne og erhvervsliv har ikke været god nok.

Om artikelserien

I denne artikelserie ser REG LAB på, hvad vi kan lære af Globaliseringsrådets proces, aktiviteter og initiativer. Hvad har været godt – og hvad har fungeret mindre godt?

Den første artikel er gået tæt på centrale embedsmænd, som var involveret i udviklingen af globaliseringsstrategien. Mens den næste artikel handlede om, hvordan eksperter og erhvervsliv vurderer indsatsen. Artiklerne kan du finde på www.reglab.dk

I denne artikel sætter vi punktum ved at se på, hvordan den samlede indsats har adresseret de udfordringer Danmark står med.

”Rådet fik ikke fat i det væsentligste”

Både Jan Rose Skaksen og Carl Johan Dalgaard er i tvivl om Globaliseringsrådet fik taget fat i de mest relevante problemstillinger.

Efter Jan Rose Skaksens opfattelse skyldes det, at vi alle tilbage midt i 00erne blev ”blinde” af højkonjunkturen:

”Højkonjunkturen har ødelagt meget for Danmark. Den har mudret de fundamentale strukturer. Trukket folk væk fra uddannelse. Skabt for store lønstigninger. Og trukket folk ind i forkerte jobs.”

Men det kan ikke forklare det hele. For som han forklarer: *"Produktivitetsproblemet startede midt i halvfemserne. Så der er nogle mere grundlæggende problemer. Hvad de er, kan ikke siges med sikkerhed. Men et kludetæppe, der medvirker til for ringe konkurrence i Danmark."*

Professor Jan Rose Skaksen, CBS

Modsat Jan Rose Skaksen ser Carl Johan Dalgaard ikke produktivitetsspørgsmålet som Danmarks væsentligste problem: *"Sagen er, at der er stor forskel på, om vi anskuer produktivitet i det lange perspektiv. Eller om vi kun ser på perioden siden midt i halvfemserne. Ser vi på tallene over mange år, så er gennemsnitsvækstraterne i BNP pr. indbygger og timeproduktiviteten i Europa meget stabile. Det er mere forskel mellem Europa og USA end mellem de europæiske lande. Man skal gøre sig klart, at forskellene er meget små mellem de rige lande. Små konjunkturforskydninger giver store udslag. Tag Sverige, som ofte nævnes som et land, der er løbet fra os - jamen fra 1980-95 outperforms vi svenskerne."*

Derfor mener Carl Johan Dalgaard, at vi må se hele spørgsmålet på en anden måde. Nemlig ikke se på, om der er et produktivetsproblem, men se på, hvad der historisk har gjort os rige. Det bør være udgangspunktet for en vækstpolitik.

Og hvad er det så, der har gjort os rige? Her peger Carl Johan Dalgaard på

forskellige styrker i Danmark: *"Danmark er ikke blevet et rigt land på grund af fantastisk forskning og udvikling. Historisk har vi været gode til at tilegne os teknologier og idéer udefra og tjene penge på dem. Vi har været internationale tidligt og dermed har vi fået adgang til gode idéer. Vi har også været hurtige til at tilegne os idéen om, at uddannelse er godt. Det har givet os et forspring. Dernæst har servicesektoren helt tilbage siden 1910 fyldt meget i den danske økonomi. Og service er sværere at kopiere og flytte."*

Professor Carl Johan Dalgaard, KU

Forkert tilgang til universiteternes erhvervsamarbejde

Ser man nærmere på forslagene fra Globaliseringsrådet, peger de tre på en række gode initiativer. Men der er også tidsler i buketten.

Initiativerne omkring folkeskolen får generelt positive ord med på vejen. Det samme gør løftet til forskningen.

Men der er en mere kritisk tilgang, når det handler om den måde vi styrer universiteterne, og hvordan man opbygger et effektivt erhvervsamarbejde.

Nina Smidt mener, at man ikke har givet universiteterne de nødvendige frihedsgrader: *"Det er ikke lykkedes at få frisat universiteterne. Et eksempel er patent-*

området, hvor man havde et ønske om at styrke videnoverførsel fra forskning til erhvervsliv. Det er reguleret med en lovgivning, der er kontra-produktiv. Vi bygger tech-trans enheder på universiteterne. Det burde man overlade til private virksomheder. Enhederne har den modsatte effekt af formålet: Mange virksomheder holder sig tilbage fra samarbejde, fordi de er bekymrede. Private virksomheder er bedst til at se, hvor man skal udtage patenter – ikke universiteter. Det er et eksempel på, at samspillet er for reguleret”.

Professor Nina Smith, AU

Jan Rose Skaksen er inde på det samme – nemlig at vi ikke har fundet den rigtige formel for, at sikre et samspil mellem forskning og virksomheder: “Sagen er, at vi er gode til at forske i Danmark – vi er meget citerede og har gode universiteter. Men vi er dårlige til at udnytte det kommercielt. Det havde Globaliseringsrådet rigtigt fat i. Men den måde, man har søgt at løse det på, er ikke god: Det er meget topstyret. Hvert år sidder man overordnet og beslutter strategiske forskningsområder. Jeg tror man kommer længere ved at tro på det, græsgrødderne laver.”

Carl Johan Dalgaard kommer med en lille advarsel: “Pas på med kun strategisk forskning, som er præget af at være tættere på erhvervslivet. Det er vigtigt også at have forskning, som erhvervslivet ikke selv laver. Ellers bliver det blot støtte til virksomhederne. Den bedste viden-

overførsel kommer gennem de mennesker, vi uddanner”.

Opfølgningen halter

Et andet punkt for kritik fra økonomerne er, den manglende konsistente fokus på, om og hvordan initiativerne virker.

Nina Smidt mener, at den tidligere regering svigtede ved at nedprioritere investeringerne i uddannelse igen efter man løftede dem i nogle år: “Skal indsatsen nytte noget, så må man have det konstante fokus på vækst og viden. Men reelt set har man skåret ned for uddannelsesindsatsen igen. Det går ikke at knække kurven. Kæden starter med viden – uden den kommer vi ingen vegne – og så må man prioritere området ordentligt.”

Men hvad skal et lille land som Danmark stille op? Hvad er vigtigst at tage fat på her og nu? Hvordan kommer vi videre med vækstpolitikken i Danmark?

Nina Smidt taler for at gå på to ben i arbejdet: “Mit råd er, at man skal have både den langsigtede strategi, der handler om at komme tilbage på investeringssporet. Også i den offentlige sektor. Vi har behov for en reel ny globaliseringsstrategi her. Samtidig skal vi have fokus på arbejdsmarkedsreformer, der skaber råderummet. Altså efterløn, øget arbejdsudbud osv.

Jan Rose Skaksen ser et problem i, at vi faktisk ikke ved, hvordan initiativerne virker: “Man skylder hele dette område en ærlig og bred evaluering. Der er basis for en sådan nu, hvor initiativerne har virket i nogle år. Min formodning er, at en sådan vil vise, at det ikke virker helt så godt, som vi går og tror.”

REG LAB januar 2012